

Heer en dat is dan voor hem het laatste woord; het moet het ook voor zijn lezers zijn. Zozeer is Jezus dan dezelfde als Christus, dat Paulus in een soort onbevangenheid de ene maal een verwijzing naar een logion van de Heer inleidt met ὁ κύριος διέταξεν en een andere maal met παραγγέλλει ὁ κύριος, 1 Cor. 9, 14; 7, 10. De grote vraag van de huidige nieuwtestamentische wetenschap is of wat hier achter ligt, de door Paulus aangenomen continuïteit tussen zijn apostolische prediking en de gestalte, het leven en de prediking van Jezus van Nazaret „den Tatsachen entspricht oder nicht”<sup>52</sup>.

Het was met name van Fuchs en Ebeling te verwachten dat zij Käsemann hierover zouden interpellieren. Zij behoren immers tot die leerlingen van Bultmann die het kerygma over Christus reeds ontdekten in het gedrag en de prediking van Jezus. „Interpretierten wir früher den historischen Jesus mit Hilfe des urchristlichen Kerygmas, so interpretieren wir heute dieses Kerygma mit Hilfe des historischen Jesus”<sup>53</sup>. Wanneer daarom Käsemann op niet te miskennen wijze de bijdrage van de apocalyptiek aan het situeren van Jezus in de heilsgeschiedenis losmaakt van wat Jezus zelf predikte en er bepaald iets nieuws tegenover Hem in ziet<sup>54</sup>, komt van Fuchs de opmerking, dat Jezus zelf, de historische Jezus, zoals Hij optrad en predikte op de aarde, toch het criterium voor het laatste oordeel is<sup>55</sup> en Ebeling zegt niet minder terecht, dat we toch aan Jezus moeten afmeten wat het rechte apocalyptische spreken over Hem is. Alles wat Christus heet, moet bij wijze van spreken uit Jezus kunnen worden geconcludeerd<sup>56</sup>. Volgens Käsemann was de prediking van Jezus zelf „nicht konstitutiv durch die Apokalyptik geprägt”, maar verkondigde zij „die Unmittelbarkeit des nahen Gottes”<sup>57</sup>. Na Pasen en Pinksteren komt een apocalyptische prediking in de plaats van een onapocalyptische. Ebeling merkt op dat we dan toch moeten vragen in hoeverre de zekerheid dat Jezus in de heerlijkheid is en wederkomt — die zekerheid die volgens Käsemann bloeide in een deel van de Palestijnse kerk na Pasen — antwoord is, niet op de beleving van Pasen en Pinksteren, maar op de prediking van Jezus zelf en op wat Hij op aarde deed. De

<sup>52</sup> W. G. Kümmel, „Jesus und Paulus”, *N. Test. St.* 10 (1964) 163—181; 177.

<sup>53</sup> E. Fuchs, *Zur Frage nach dem historischen Jesus*. Tübingen, Mohr 1960, Vorrede.

<sup>54</sup> Käsemann, „Die Anfänge...”, 180 over Jezus en de apocalyptiek: „Beides vereinen zu müssen, hiesse für mich, gar nichts mehr verstehen zu können”.

<sup>55</sup> Fuchs, „Über die Aufgabe...”, 250 v.; vgl. *Heidelb. Cat.* Zondag 19, vr. 52: „even dezelfde”.

<sup>56</sup> Ebeling, „Der Grund...”, 235 v.

<sup>57</sup> Käsemann, „Die Anfänge...”, 179.